

ПОГЛЕДЪТ НА МЛАДИТЕ И ПОЛИТИКАТА НА МЕСТНО НИВО ПРЕЗ 2015 г.

**Младежкото участие на местно ниво
през погледа на младите хора
в младежките академии
на Национален младежки форум**

ПОГЛЕДЪТ НА МЛАДИТЕ И ПОЛИТИКАТА
НА МЕСТНО НИВО
ПРЕЗ 2015 г.

МЛАДЕЖКОТО УЧАСТИЕ НА МЕСТНО НИВО ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА МЛАДИТЕ ХОРА
В МЛАДЕЖКИТЕ АКАДЕМИИ НА НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ФОРУМ
Март 2015 г., НМФ

Българска
Първо издание

Съставители:
Лилия Еленкова, Илина Мутафчиева, Елеонора Михова,
Теодор Василев, Калоян Димитров

Формат: 64/84/16
Печатни коли: 2,5
Печат „БПС“ ООД

ISBN 978-619-160-612-2
Издателство „Авангард Прима“

София, 2016

**ПОГЛЕДЪТ
НА МЛАДИТЕ И ПОЛИТИКАТА
НА МЕСТНО НИВО
ПРЕЗ 2015 г.**

МЛАДЕЖКОТО УЧАСТИЕ НА МЕСТНО НИВО
ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА МЛАДИТЕ ХОРА
В МЛАДЕЖКИТЕ АКАДЕМИИ
НА НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ФОРУМ

Издателство „Авангард Прима“
София, 2016

Проектът „Насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво“ се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.
www.ngogrants.bg

„Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Национален младежки форум и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.“

МЛАДЕЖКО УЧАСТИЕ – МЛАДЕЖКО ОВЛАСТЯВАНЕ

Погледът на младите и политиката на местно ниво през 2015 г.
Младежкото участие на местно ниво през погледа на младите хора в младежките академии на Национален младежки форум.

© Национален младежки форум, съставител, 2016, София

ISBN 978-619-160-612-2
Издателство „Авангард Прима“
София, 2016

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД.....	5
I. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЕКТА	7
Обща информация	7
Цели и задачи.....	7
Специфични цели.....	8
II. АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ ЗА НУЖДИТЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА.....	9
Изследване по проекта	9
Резюме на изводите.....	10
III. ЛОКАЛНИ МЛАДЕЖКИ АКАДЕМИИ (ЛМА)	11
Какво са ЛМА, какво постигат те, какви са целите и защо са важни?	11
Нагласи, знания и умения.....	13
Резултати от Локалните младежки академии:	14
София	15
Батак	15
Правец	15
Харманли.....	16
Силистра	18
Варна	18
Кърджали.....	19
Карнобат	20
Бургас	20
Велико Търново	21
Видин	22
Стара Загора.....	24
Смолян	24
IV. ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ НА ПРИЕТ НА ОБЩО СЪБРАНИЕ НА НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ФОРУМ	26
ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ	26
1. Преамбюл.....	26
2. Въведение.....	26
3. Целеви групи и заинтересовани страни	28

4. Текущо състояние и контекст	28
5. Предизвикателства	30
6. Ползи	30
6.1. Ползи за младите хора и младежките организации от включването в процеса на взимане на решения	31
6.2. Ползи за институциите и политиките, отговорни за създаването и реализирането на младежки политики на местно, регионално и национално ниво	31
7. Препоръки	32
Заклучение	34
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	35

УВОД

Национален младежки форум (НМФ) е най-голямата формална младежка платформа в България, обединяваща 40 младежки организации и представляваща чрез своите организации членове над 100 000 млади хора. **Мисията на организацията е да представлява интересите на младите хора в България и техните нужди, извеждайки на преден план значението и важността на младежките организации, тяхното развитие и участие в социалните и обществено-политическите процеси и да осигурява ефективен структурен диалог, чрез сътрудничеството със съответните заинтересовани страни и институции, взимачи решения в младежката политика.**

Дейността на Национален младежки форум е пряко в изпълнение на приетата Стратегия (2010 – 2017 г.), като стъпва на основни шест приоритета – образование, гражданска активност, демографска политика, здраве и физическа активност, младежка заетост, устойчиво развитие и три области на действие – структурен диалог, международно сътрудничество и местна младежка работа и политика.

През 2012 г. НМФ реализира своята първа национална Младежка академия, която събра на едно място 120 младежи от цялата страна.

След реализирането си Академията

постигна следните резултати:

- Развитие на капацитета на младежкия сектор за политическо участие.
- Нови младежки инициативи на местно ниво.
- Развитие на нови партньорства между участниците.
- Създаване на Звено от тренери на НМФ.

През следващите години националните академии утвърдиха НМФ като основна организация, доставчик на знания, умения и компетенции в младежкия сектор на национално ниво. През 2014 г. НМФ започна проекта си **„Насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво“**, чиято основна цел е подобряване на диалога на НПО с местните, регионалните и националните власти и повишаване на приноса на НПО при формулирането на политики и при вземането на решения на местно, регионално и национално ниво.

С цел улеснение на диалога НМФ прие и използва определението „младежко участие“, дадено в „Ревизирана Европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите“, приета от Конгреса на местните и регионални

власти в Европа на 21 май 2003 г. / Приложение към Препоръка 128, а именно:

„Участието и активното гражданство се изразява в това да имаш правото, средствата, пространството и възможността, а когато се налага и подкрепата да участваш и влияеш в процеса на вземане на решенията и да се заемеш с действия и дейности, с които да допринесеш за изграждането на едно по-добро общество.“

Изключително важен е принципът, загледан в Хартата, че: **„Младите хора са ресурс, а не проблем“**.

Проектът стартира с провеждане на социологическо проучване, което включи въпроси, обхващащи основните интереси на младите хора, техните представи за успех, отношението им към институциите, какво разбират под гражданска активност, каква е тяхната активност, взаимодействат ли с младежки организации и обичат ли да четат книги. Резултатите от проучването дадоха отправна точка за създаването на методи и програми за провеждането на локални младежки академии в градовете от допитването.

Национален младежки форум, ангажирайки експерти и своето Звено от тренери, създаде методология и програма, проведе и оцени въздействието на локални младежки академии в общините: София, Батак, Правец, Силистра, Варна, Кърджали, Карнобат, Видин, Харманли, Велико Търново, Смолян и Стара Загора. Участниците

бяха младежи на възраст между 16 и 26 години, като в различните градове се наблюдаваше варираща активност, ниво на знания, ниво на ангажираност и взаимодействие между отделните социални групи и политически течения.

През месец декември 2015 г. на своето годишно Общо събрание НМФ прие политически документ със заглавие: **„Насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво“**, който обобщава резултатите от проведените академии и социологическото проучване, като отправи препоръки за последващи дейности.

Като приключваща дейност на проекта Национален младежки форум ще събере през месец март 2016 г. участниците от различните Локални младежки академии, за да представи обобщените резултати и с активното участие на младежите да създаде механизми за повишаване на младежкото участие в живота на общините.

В тази книга през погледа на младите ще проследим резултатите от проведеното социологическо проучване, Локалните младежки академии, целите и задачите пред НМФ, приетия политически документ, научените уроци и изводите, които НМФ направи за младежката политика на местно, регионално и национално ниво.

I. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЕКТА

Обща информация

В своите проектни дейности и в работата си на терен Национален младежки форум (НМФ) установи, че има изключително разминаване в разбирането на страните за „включването на младите в процеса на вземане на решения“. За повечето институции това означава младите да станат изпълнители на взетите решения. От проектната си работа НМФ идентифицира нужда от провеждане на Местни младежки академии и Национална младежка конференция, както и по-задълбочено запознаване с „Хартата за участието на младите хора в живота на общините“. Така се създадохме мрежа от младежки точки и групи със синхронизирано разбиране за активното включване, които постоянно обменят информация. Целта беше създаване на активен диалог на младежките НПО с институциите и повишаване на приноса на младежките организации при формулирането на политики и вземането на решения на местно, регионално и национално ниво. Таргетираните групи бяха младежи на 15 до 29 г. от различни региони на страната и представители на отговорните институции. По време на срещите се използваха методи на работа, които водят „от проблеми към решения“ на мест-

но ниво. Проектът завършва с национална среща, на която ще се изготви и подпише общ документ за разбирателство. Национален младежки форум привлече в дейностите на Проекта общини от различни райони на страната, като тяхната роля е ключова в Дейност 3 по Проекта – провеждането на местни младежки академии. С този проект НМФ реализира диалог между младите и политически отговорните лица с реално участие и на двете страни.

Цели и задачи

Основната роля на Национален младежки форум е да развива националното младежко представителство, като синхронизира нуждите на сектора чрез провеждане на различни проучвания, събития и дейности и ги синтезира в разписването на документация, която се одобрява от Общото събрание. Установяването на проблемите, които са съществени за сектора, предлагането на конкретни решения за промяна и прилагането им спомага за развитието на средата и развитието на младежкия сектор и на НМФ. Постигането на синхрон започва с развитието на разбирането за понятията, с които борави сектора. През последните две години в работата си НМФ установи (чрез изследване, работа-

та в проекти и проведени събития) изключително разминаване в разбирането за „участие на младите в процеса на вземане на решения“ не само между младите и институциите, но и между различните младежки лидери. С проекта предоставяме възможност да започне реален диалог чрез изчистване на разбирането за понятията на първо място. На второ място предоставяме ясни инструменти за провеждане на политика на младите участници (дебати, лобиране, изготвяне на документация, постигане на резултати и др.) и тренираме участниците как да ги използват. С това развиваме усещането за постигане на промяна. На трето място изясняваме какво означава провеждане на политика на различни нива, знанията и уменията, които трябва да притежаваш, разбирането за ресурсите, които управляваш и техните мащаби. На последно място, но не по важност проектът на НМФ изяснява и синхронизира в една голяма младежка мрежа какво всъщност значи „политика“ и какво означава да си политик (държавен, младежки или друг).

Основна цел на проекта: Подобряване на диалога на младежките организации (НПО) с местните, регионалните и националните власти и повишаване на приноса на НПО при формулирането на политики и при вземането на решения на местно, регионално и национално ниво.

Специфични цели

1. Синхронизиране на разбирането за участие на младежите в процеса на вземане на решение чрез развитие на знания и умения за политически процеси.
2. Повишаване на уменията и знанията на младите за тяхната роля в процеса на вземане на решения.
3. Развитие на мрежа от младежки организации за обмен на добри практики и опит в провеждането на политики на международно, национално, регионално и местно ниво.
4. Изграждане на междусекторни партньорства, както и дейности за подобряване на диалога между младежите, неправителствените организации и местните, регионалните и националните власти.

II. АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ ЗА НУЖДИТЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА

Изследване по проекта

Агенция АФИС реализира национално проучване по поръчка на Национален младежки форум в рамките на проект „Насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво“.

Проучването е проведено на терен в периода 06 – 20 февруари 2015 г. и обхвана представителна извадка на населението на възраст между 16 и 29 годишна възраст в общините Батак, Бургас, Варна, Велико Търново, Казанлък, Карнобат, Кърджали, Плевен, Силистра, Харманли и включва 1015 респондента. За целите на заданието бе използвано полустандартизирано интервю, лице в лице в дома на респондента, и случайно избрани адреси, с подбор на респондентите на базата на квоти, стратифицирани по пол и възраст.

Впечатление прави, че младежите от цитираните общини виждат по-голямо развитие в собствените си региони, отколкото на национално ниво. 37% от тях смятат, че общините им работят в правилна и донякъде правилна посока, до-

като за действията на държавата този процент пада до 24%. Отношението на младите към институциите е по-скоро негативно, като Народното събрание събира отрицателен вот от над 64%, правителството над 58%, а политическите партии губят доверието на повече от 72% от тях. За сметка на това местната власт начело с кмета на общината, в която се намират, печели одобрението на над 58% от младежите. Същевременно едва 10% от запитаните са напълно запознати с гражданските си права, като над половината от тях смятат, че младите хора в тяхната община са по-скоро пасивни или изцяло пасивни по отношение на гражданска активност и доброволческа дейност. Показателно е, че 21% отговарят с „да“ (положително) на посочените отговори: „Срещи с приятели и посещения на заведения“ и „четене на книги“ на въпроса „Какво включва гражданската активност?“.

Повече от две трети от респондентите искат да постигнат повече от родителите си. Над две трети от младите хора в изброените общини използват свободното си време за срещи с приятели. На въпроса „Бихте ли жертвали живот,

здраве, пари в името на... “92% от младежите отговаря с „да“ (положително) на отговор „семејството, децата“, 67% са готови на такава жертва и за любовта, 41% – в името на принципите, вярата и убежденията, 40% биха го направили в името на личния успех и едва 38% в името на родината.

Резюме на изводите

Отчита се цялостното **положително отношение към доброволчески и милосърдни акции**, което означава, че има възможност за широка неправителствена дейност сред младите хора, насочена към развитие на гражданската активност.

В същото време въпреки позитивното отношение и оценка **доброволческите практики са значително непопулярни сред значими групи от млади хора** и не се проявяват масово. В случая има възможност за интервенция в тази сфера чрез популяризиране, обясняване на ползите, демонстриране на добавената стойност. Това е особено валидно за по-малките общини и населени места. Нужно е артикулирането на доброволчеството като ценности и смислено социално действие.

Сред младежта съществува **значителна незадоволена потребност от информация за функциите и работата на обществените институции** извън средата на неформалното общуване, както и за правата и задълженията на индивида, съгласно законовите норми и в отношенията му с институциите. Препоръчва се необходимостта от въвличане на младите хора във всякакви комунални, общностни дейст-

вия заедно с цел припознаване на активно-то действие, като възможност за промяна на незадоволително статукво или трансформация на проблемна ситуация. В същото време е нужно обясняване значението на обществените институции, както и тяхната важна роля в живота на всеки индивид и общност.

Регистрира се **много висок неизползван потенциал, който не се разпознава като значим**. Един такъв елемент е свободното време. Роля на младежките организации е и обясняването и даването на възможност за алтернативи, респективно добавената стойност на създаване на собствени социални продукти и структури, които могат да са полезни за други млади хора и общността. Това логично би довело и до друг процес – постепенното изграждане на нагласа, че нещата са променими, че „зависят от мен“ или че е възможен преход към усещане за субектност.

Забелязват се отделни отлики в рамките на различните общини, обект на изследването. Въпреки това в голяма степен параметрите могат да бъдат определени като сходни, но не и идентични. Диференциран подход при продължаваща работа на терен е възможен и би дал допълнително полезен ефект.

Данните от изследването дават отпавна точка при изготвянето на методология и методически подходи за провеждането на Локални младежки академии в страната.

Данните от изследването могат да бъдат намерени на www.youthacademy.bg

---

III. ЛОКАЛНИ МЛАДЕЖКИ АКАДЕМИИ (ЛМА)

Какво са ЛМА, какво постигат те, какви са целите и защо са важни?

Младежките академии на НМФ са плод на дългогодишна работа на екип от експерти и политически отговорни лица в младежката сфера. В разработването на концепцията и прилагането през последните 5 години са участвали десетки международни обучители, младежки лидери, експерти в младежката политика на Европейско и международно равнище и политически отговорни лица, от които дори на ниво Европейски парламент. При подготовката на проекта тази експертиза беше анализирана и адаптирана с цел прилагане на местно ниво. На база социологическото проучване в началото на проекта беше създадена цялостна методология (комбинация от ефективни методи на неформалното учене) и програма за работа в локални младежки академии на местно ниво.

Локалните младежки академии представляват четиридневни интерактивни обучения, реализирани посредством най-актуалните методи в сферата на неформалното учене. Участниците в тях са младежи на възраст между 14 и 29 години – лидери от различни общини в страната. Академиите дават възможност

за развитие на капацитета на младежите и младежките организации по места, което пряко отговаря на приоритети Гражданско образование и Демографска политика на Национален младежки форум.

Всяко от обученията завърши с Доклад по отношение на разбирането на участниците за младежкото участие, възможностите за промяна на средата и препоръки.

Специфичните цели, които се постигат с реализирането на 12-те локални академии, са:

1. Синхронизиране на разбирането за участие на младежите в процеса на вземане на решения, чрез развитие на знания и умения за политически процеси.

2. Повишаване на уменията и знанията на младите за тяхната роля в процеса на вземане на решения.

3. Развитие на мрежа от младежки организации за обмен на добри практики и опит в провеждането на политики на международно, национално, регионално и местно ниво.

4. Изграждане на междусекторни партньорства, както и дейности за подобряване на диалога между младежите, неправителствените организации и местните, регионалните и националните власти.

5. Развитие на капацитета на НМФ, възможност за включване на нови организации в състава ѝ от малки населени места и развитието на синхронизирано разбиране за ролята на младежкото представителство на различните нива.

Младежките академии са особено значими, понеже в резултат на тях се постига изговаряне на разбирането сред младите хора за демокрацията и нейните ценности, основните политически течения, същността и значението на младежките организации, младежките политики, младежкото участие и активно гражданство.

Пример за ефективността на използваните методи в академията може да бъде това, че в края на обучителните панели (част от академията) участниците често споделят, че благодарение на интерактивните методи на учене им се изясняват същността и разликите между основните политически течения, които са изучавали в училище, но не са разбирали до момента. Самата обучителна програма има балансиран дизайн, който допринася за ефективното получаване и обработване на информация, но и нейното запаметяване, чрез разработване, повторение по различен начин и препредаване.

В резултат от младежките академии участниците работят на три основни нива: за създаване/промяна на отношение/нагласи; за придобиване на знания и за развиване на умения, които могат да се приложат на практика.

Когато говорим за отношения и нагласи, младежките академии съдействат

за това участниците да придобиват повече увереност да се включват в политически процеси на местно, регионално и национално ниво. Както и да представляват себе си, да формулират предложения и да ги представят, описват и защитават пред отговорните институции. Освен това биват предизвикани да споделят и разпространяват знанията и вдъхновението, което са получили по време на академията.

По отношение на натрупаните знания участниците в края на академията могат да дефинират и описват основните политически течения и да обясняват тяхната връзка с политическите партии. Те се учат как да се включат в процесите на взимане на решения на местно, регионално и национално ниво и как да участват активно в тях.

Обучението в Локалните академии съдейства и за това участниците да натрупат знания, чрез които да разпознават, посочват примери и аргументират кои са различните и значими организации на местно, национално, европейско и международно ниво, ролята и участието на младите хора в тях. Както и да разпознават как да подкрепят и подпомогнат включването на младите хора в процеса на взимане на решения. Така си обясняват как могат да подкрепят лично този процес. След края на академията участниците разбират и разпознават какво е значението на "Език без омраза" и как говоренето без омраза съдейства за човешкото мирно развитие и разбирателство.

Участниците придобиват умения да формулират аргументи и начини да се включат в процесите на взимане на решения, да дават примери за процеси на включване, определят непосредствени начини на включване. Умения, които са ценни за младите хора и се развиват посредством участието в академиите, са свързани с обобщаването и правенето на заключения за начините за развиване на капаците на младежките организации, аргументирано представяне на идеи и възгледи; водене на политически дебати.

Младите хора, взели участие в локалните академии на НМФ, познават и боравят уверено с официални документи, които регламентират участието на младите в живота на общините и ги използват, за да развият и регламентират ползотворното участие на младите.

Освен това не е за пренебрегване и социалният ефект, който подобен тип мащабни обучения имат за малките общности. Младежи от един град с различен опит, минало и бъдеще, интереси и възгледи взаимодействат активно помежду си създават отношения, които ще бъдат изградени и ползотворни с времето.

Може би най-голям допълнителен ефект от Локалните младежки академии на НМФ е вдъхновението и обогатяването, което младежите черпят едни от други. В края на формата младежите са активизирани и с позитивна нагласа за това, че те могат да влияят на процесите/политиките, които ги касаят и тяхното мнение не е без значение, че те всъщ-

ност могат да бъдат решението, а не проблемът.

Нагласи, знания и умения

В локалните младежки академии се развиват специфични нагласи, знания и умения, които целим младежите да могат да прилагат на практика след края на обучителния процес в дългосрочен мащаб и ниво.

Отношение/Нагласи

- Увереност да се включват в политически процеси на местно, регионално и национално ниво (действат, насърчават, въздействат и одобряват включването си в гражданския и политическия живот на местно, регионално и национално ниво).
- Увереност да представляват себе си, да формулират предложения и да ги представят, описват и защитават пред отговорните институции.
- Желание да споделят и разпространяват знанията и вдъхновението, което са получили по време на академията.

Знания

- Да дефинират и описват основните политически течения и могат да обясняват тяхната връзка с политическите партии.
- Да разпознават как да се включат в процесите на взимане на решения на местно, регионално и национално

- ниво и как да се включат активно в тях. Дефинират процесите и възможностите за включване, формулират аргументи и начини да се включат в процесите на взимане на решения, дават примери за процеси на включване, определят непосредствени начини на включване,
- Да разпознават, посочват примери и аргументират кои са различните и значими организации на местно, национално, европейско и международно ниво, ролята и участието на младите хора в тях.
  - Да разпознават как да подкрепят и подпомогнат включването на младите хора в процеса на взимане на решения. Обясняват как могат да подкрепят лично този процес.
  - Да обобщават и правят заключения как да развиват капацитета на младежките организации.
  - Разбират и разпознават какво е значението на „Език без омраза“ и как говоренето без омраза съдейства за човешкото мирно развитие.

Умения

- Аргументирано да представят идеите и възгледите си, формулират предложения и решения, описват и ги поставят в публичното пространство спрямо демократична ценностна система.
- Да категоризират и представят идеите и възгледите си, разбират и владеят ситуации на представяне, спо-

собни са да ги защитават пред вземашите решения. Умеят да прокарват тези възгледи и идеи и да развиват до промяна на средата в полза на обществото.

- Ще познават, описват и боравят уверено с официални документи, които регламентират участието на младите в живота на общините и ги използват, за да развият и регламентират ползотворното участие на младите.
- Да създават и аргументирано водят политически дебати – ясно и уверено формулират тези и изготвят обосновани аргументи за и против.

Резултати

от Локалните младежки академии

В различните населени места стигнахме до различни резултати на ниво формулиране на проблеми и решения. От една страна този резултат се получава поради различното ниво на участниците – някои младежи за първи път навлизаха в младежкия сектор и там трябваше да работим повече на ниво нагласи, развитие на конкретни знания и умения за бъдеща работа. На други активни младежи имаха яснота за местните проблеми и начините, по които могат да се справят с тях. Така от част от академиите имаме конкретни резултати на база предложения за конкретни решения в работата на младежите и институциите, а на други сме се фокусирали повече върху тренирането на младежите за бъдеща активна работа в младежкия сектор и разясняване на основни понятия и

концепции в сектора. В различните академии на база включването на мнозинство участници от училище или по-висока образователна степен се наблюдава посочване на проблемни области, свързани с възрастта и приоритетите в този момент – повече ориентирани в училище и/или университета и свързания с това живот на младите. Общо се наблюдава тенденция към интерес на младите хора към образованието и проблемите на общността.

София

В Столицата младите хора имат много възможности за участие в различни младежки дейности и проекти, което значително улеснява достъпа до качествена младежка работа. В края на 2014 г. младежки организации заедно със Столична община се събраха и създадоха Софийски младежки съвет. ЛМА София събра участници и от СМС.

В този смисъл препоръките, които отправиха, са пряко свързани с проблемите, които откरोиха, и са специфични за средата, а именно: връзката и партньорството между различните младежки организации, развитието на местна младежка политика, развитие на доброволчеството, повече гласност на добрите практики, развитие на Структурния диалог между младите и местната власт, пряко участие в процеса на вземане на решение.

Батак

Участниците в ЛМА Батак откроиха проблеми и направиха препоръки за тяхното решаване, които бяха предимно свързани и имаха отношение към факта, че населеното място е малко и липсва разнообразието на големите пространства. Проблемите, които посочиха, акцентират на факта, че в Батак не се провеждат често подобни младежки дейности, младите хора не са запознати с младежкото включване, не участват в процеса на вземане на решения и пр.

Предложенията за промяна включваха участия в младежки мероприятия в други градове и след това пренасянето на практиката на местно ниво, участниците да поработят за личностното си развитие и усъвършенстване като поддържат контакти с младежи от други градове и обменят идеи и добри практики.

Правец

Участниците откроиха проблеми и техните решения, като се използваха различни инструменти и ги обобщиха в три политически документа.

В първия документ се отличава като основен проблем **кариерно ориентиране** за учениците. Локална младежка академия (ЛМА) предлага да бъде създаден кариерен център на територията на община Правец и предлага да бъде назначен екип, който да отговаря за организацията.

Във втория документ се откроява проблемът с **липсата на организация**,

свързана с дейности като клубове, академии или групови сбирки. Локална младежка организация предлага да се популяризира неформалното учене и неговите ползи чрез организиране на различни дейности, създаване на интернет страница и фен страница във Фейсбук и пр. Също така да се проведе неформално обучение като тази Академия във всяко училище с различни теми като спорт, мениджмънт, здравно образование, етични норми, културознание и др. Също така се разви и идеята да се обучат тренери на местно ниво, да се създаде еко-клуб, литературен клуб, театрален клуб и да се създаде Консултативен младежки съвет към Общината.

В третия документ като основните проблеми на общината са определени липсата на платформи за инвалиди и майки с деца. Голяма част от гражданите изпитват затруднения с придвижването из града, също така недостъпната и/или невярна информация за автобусните разписания. Участниците предлагат следните решения:

- Относно проблема със затрудненото придвижване ефективно решение е изграждането на платформи на труднодостъпни места. Те трябва да бъдат поставени на ключови места, съобразени с потребностите на обществото
- Отчитайки проблема с недостъпната и невярна информация за автобусните разписания, предлагат няколко решения: фирмите, отговарящи за публичния транспорт в общината, трябва да

поемат отговорност за публикуването на вярна информация в един общ и леснодостъпен сайт. Също така табелите с разписания на спирките трябва да бъдат обновявани регулярно.

Харманли

Темите, по които участниците дефинираха като проблеми и препоръки, които са изведени, са съобразени с контекста на представената Харта на участие на младите хора в живота на общините и регионите. Също така са взети предвид особеностите на групата, географския регион и релевантните за местната общност теми. Представя се проблема и следва препоръката в съответната област:

1. Гражданска активност

- *Липса на гласност на младежките проблеми и връзка между младите хора с институциите на местно ниво*
  - Повишаване на нивото на информираност на младите хора за възможностите за участие в процесите на взимане на решения съвместно с местната власт за решаване на важни за младежите проблеми чрез провеждане на обучения, нов предмет в училище и пр.
- *Незапознатост на младежите с изборния процес*
  - Провеждане на информационни кампании сред младите хора за разясняване на изборния процес и правата на младите хора като гласоподаватели

чрез обученията и информацията в училище.

2. Образование

- *Липса на участие на учениците при определянето на учебната програма*
  - Активно включване на учениците с препоръки и мнения при изготвянето на учебните планове, така че да са съобразени с техните предпочитания и да не се нарушават неправомерно нормативните изисквания на МОН.
- *Липса на висше учебно заведение/университет/филиал в общината*
  - Създаване на висше учебно заведение/университет/филиал.
- *Учениците, които участват в младежки проекти по различни теми, нямат възможност да предадат знанията на своите съученици в рамките на учебния процес.*
  - Провеждане на диалог с отговорните лица в училището за предоставяне на пространство, където учениците да имат възможност да предават придобити знания на принципа „върстници обучават връстници“.
- *Учениците биват селектирани от учителите за участие в различни мероприятия, без да са изявили мотивация и желание, като по този начин не се дава възможност на други мотивирани ученици да вземат участие.*

- Информацията за участие в събития, касаещи младите хора, да достига директно до тях и те да избират, дали да се включат на база своята мотивация и интерес по темата.

3. Младежка заетост

- *Липса или недостатъчна информация за възможности за младежка заетост в града от страна на институциите, които отговарят за това*
  - Представяне на информацията по достъпен начин и провеждане на информационни кампании с участието на младежкия медиатор за гр. Харманли с цел информацията да достига до младите хора по няколко различни канали.

4. Култура и спорт

- *Недостатъчно спортни клубове, а съществуващите нямат достатъчно добро финансово обезпечаване*
  - Създаване на нови спортни клубове и осигуряване на финансиране, което да обезпечи добра материална база и условия за спортни занимания.
- *Липса на кино*
  - Използване на обществени пространства (като например Културен център и библиотека) за кино прожекции.

5. Свободно време

- *Липса на пространства, които младите хора да използват за пълноценно оползотворяване на свободното си време в различни занимания (напр. настолни игри, клубове по интереси, планиране на бъдещи младежки инициативи)*
  - Използване на обществени пространства (като например Културен център и библиотека) и подкрепа от Община Харманли за тяхното обезпечаване и устойчиво развитие като свободни младежки зони.

Силистра

В продължение на четири, на пръв поглед обикновени, дни (16-19 април 2015) в к.к Златни пясъци, област Варна, се проведе една от Локални младежки академии, организирани от Национален Младежки Форум. В обучението взеха участие младежи от град Силистра. По време на престоя си те имаха възможността да работят в екип, да създават проекти, които биха намерили приложение в родния им град, да подобрят своите презентационни, но също така и творчески умения, уверено да дебатира и отстояват позиция.

Сесиите, съставляващи програмата, представяха актуални теми като: „Демокрация и нейните ценности“, различните видове политически течения и форми на гражданско участие, начините, по които младежите могат активно да се включат в „живота на общината“, но и в

събития на регионално, национално и международно ниво.

Като препоръки участниците представиха желанието си да се организират повече подобни дейности в Силистра, определиха използваните методи като ефективни и считат, че взаимодействието формално образование с неформално учене ще допринесе за по – ефективното натрупване на компетенции. Също така планират в бъдеще да се включват в повече дейности на форума, за да повишат сами компетенциите си за участие.

Варна

Участниците откриха различни проблеми и представиха различни препоръки, като ползваха инструменти, подчинени на изготвената предварителна методика. Като основни проблеми са посочени: **липса на информация за развитие на предприемачество в града**, липса на **качество при работа**, при материали, които се дистрибутират, **липса на стажове**, липса на **социални предприятия**, **липса на спортни съоръжения**, липса на **ефективен диалог между младите и институциите** и др. Предложения, които се отправят, са свързани с подобряване на състоянието, подобряване на връзката между РИО и учениците по отношение на информацията, която достига до тях. Според тях общината трябва да кандидатства пред еврофондове за развитие на спортната инфраструктура, да се използва максимално продуктивно спечелената титла – Варна – Младежка столица и да се възстанови младежката политика, дейности, активност в града, да

се организират и повече срещи между младежите и Общината, да се увеличи практическото обучение в училище.

Като се има предвид, че логото на Столицата е Innowave, участниците посочват, че технологиите в днешно време са водещ фактор за учене не само в бизнеса, но и в образованието. Препоръката е да се развият различни възможности за насърчаването на местната общност да прояви дигитална креативност и да се създадат нови дигитални пространства за взаимодействие.

Кърджали

Препоръките са формулирани от млади хора от гр. Кърджали в процеса на групова работа в рамките на Академията и в резултат на идентифицирани от тях проблеми на местно ниво.

Демографска политика

1. Привличане на нови инвестиции чрез акцентиране върху увеличаване на човешкия капитал заради откриване на ГКПП Маказа и осигуряване на благоприятен микроклимат за бизнеса.

2. Откриване на център за следдипломно обучение с продължителност 6 месеца, тясно свързано с областта, в която младите искат да се развият. Община Кърджали, МОН.

Здраве и физическа активност

3. Закупуване на нова екипировка. Ремонт и обновяване на болнични стаи.

4. Ремонтниране на спортни съоръ-

жения и изграждане на нови. Чистене на басейни и стадиони.

Гражданска активност

5. За да засили мотивацията за участие в младежки организации и да подобри перспективите на младите за бъдеще, предлагаме въвеждане на менторска програма със съдействието на специалисти в следните сфери: изобразително изкуство, спорт и наука.

6. Стимулиране на доброволческата дейност чрез реклама и личен пример, кампания с рекламни материали (стикери, плакати, фейсбук страница)

Образование

7. Предприемане на доброволческа дейност, която се състои в дискутиране на тема „Ниво на грамотност училище.“ (8 кл.) и акция за разлепяне на листове с правописни норми в България по цялото училище (кратко, точно и ясно)

8. Предлагаме организиране на форум в гимназиите на територията на община Кърджали (8-12 кл.), в който учениците от 10-ти и 11-ти клас (с предварително запитване на 8-ми и 9-ти) да предложат на комисия от училищната управа малки, но съществени реформи.

Младежка заетост

9. Осигуряване на неплатен стаж в местни фирми с възможност за наемане на работа след двумесечен период без провеждане на конкурсни процедури чрез обсъждане между фирми, община и НПО.

10. Младежка безработица/Демографска политика. Организиране на рекламна кампания за местните производители, която да доведе до увеличаване на продажбите, а от там и повишаване на търсенето на работна ръка и заплащане

Устойчиво развитие

11. Насърчаване на общественото предприемачество чрез правилната функция на бизнес инкубатора и наема на опитни експерти.

12. Да се създадат условия за кино прожекции в града за младежите.

Карнобат

Препоръките са формулирани от млади хора от гр. Карнобат в процеса на групова работа в рамките на Академията и в резултат на идентифицирани от тях проблеми на местно ниво, като участниците посочиха, че Академията е помогнала да придобият нова представа за мястото, където живеят.

Проблеми и предизвикателства

След това в обща дискусия се обсъдиха реалните проблеми, които имат младите хора в Карнобат, релевантни на темите на локалната младежка академия. Проблемите посочват проблемни точки в осигуряването на спортна база, на развлекателни пространства, на културни пространства, но също така и по – обикновени проблеми като липса на осветление.

Препоръките са свързани с участие-

то на младите в живота на Общината, в запознаването с управлението на Общината и възможностите ѝ да инвестира в подобряване на инфраструктурата, също така и развитието на доброволчеството сред младите като възможност за възстановяване на средата.

Участниците виждат смисъл в провеждането на втори клас на ЛМА, като се ангажират да водят разговори с Общината за финансова подкрепа.

Бургас

Участниците от ЛМА Бургас открояха следните проблеми и предизвикателства:

- хигиената в училище; камерите в тоалетната; дисциплината в час; заинтересоваността на учителите към учениците; ранното почване в училище; замърсяването на плажовете; осветлението на улиците; недостатъчно места за разходка на дом.любимци; ограниченото работно време на градския транспорт; продажба на алкохол, цигари, наркотици на непълнолетни.

Представиха следните възможни решения:

- доброволчество в училище за подобряване на средата, участие в НПО; създаване на повече културни събития от ученици за ученици, преговори с висшестоящи лица с цел решаването на проблемите; организиране на протести; организиране на петиции; организи-

ране на благотворителни акции; информиране на младите за касаещи ги събития; гъвкавост в работното време на градския транспорт; организиране на повече клубове по интереси

Велико Търново

Резултати от разработването на решенията, предложени от младите хора:

- **Ниска заинтересованост към бъдещето си** – кариерно ориентиран не/пробна практика за ученици от 10-12 клас за определен период чрез ротация на различни групи в различни фирми с помощта на експерти и информационни кампании в училищата
- **Кои хора усещат този проблем** – студентите в цяла България; **Какъв е проблемът** – Липса на връзка между фирма-университет; ниска заинтересованост; **Решение** – търсене на компетентни кадри; да свържем двете звена – университет и фирма; **Ресурси** – време – 6 месеца; търсене и предлагане; да се информираме и да знаем какво правим; през това време ние ще събираме информация; да има разбиране и баланс между фирмата и университета; да представляваме организация или нещо от този сорт; квалифициран човек(експерт – доброволно или срещу запла-

щане); да ни осигурят финанси; **Някой, който да ни помага** – ректора; младежи като нас; градски ученически парламент; община; собственици на фирми; **Координация** – да има организация; кои сме ние – обединение, план за действие, проучване, анализиране на информацията, свързване.

- **Липса на достатъчно културни събития за младежи; недостатъчно благотворителни събития** – ежемесечни благотворителни събития(концерти) на различна тематика с цел набиране на средства за различни каузи;
- **Кои сме ние** – ученици и бъдещи граждани на Велико Търново; **Какъв е проблемът** – липса на заинтересованост на младите хора към културата и отдалеченост от нея; сближаване на младите хора и да се възпита у тях култура на взаимопомощ;

Решение – ежемесечни благотворителни събития(концерти, изложби) на различна тематика с цел набиране на средства за различни каузи, чрез даване поле на изява на студенти и ученици; **Ресурси** – помещение; инструменти; човешка ръка; реклама; намиране на кауза; разрешение от общината; нотариус; озвучаване; **Партньори** – спонсори; ученици; студенти; клубове; „Младежки дом“; „Европейски център – Европа директно“; БЧК; **Дейности** – План; Органи-

зация; Писмо до общината; Флаери; Допитване до студентите и учениците за желание за участие; Представяне идеята на „Младежки дом“, „Европейски център“, БЧК; Търсене/намиране на спонсори; Разпространение на идеята в социалните мрежи; Представяне на идеята на различни училища;

- **Липса на връзка между университет -> работа -> фирми** – сътрудничество между двете страни чрез изясняване на ползи и за двете страни; **Какъв е проблемът** – неориентираност относно развитие в кариерен план(професия); **Решение** – кариерно ориентиране за учениците във всяко училище от седми клас до дванадесети, с цел постигане на информираност относно: **Ресурси** – Кариерни консултанти; Финанси; Работно място; Време; **Партньорства** – Имаме нужда от партньорство от работодатели от различни сфери; Училищата; Общината; Районна инспекция по образованието; Кариерни центрове; Медии; **Действия** – Освен теория да има и практика по време на обучението; Както получаваме, така и да даваме

Видин

Темите, по които участниците дефинираха проблеми и препоръки, са избрани от обучителния екип на база няколко критерия. На първо място са съобразени с контекста на представената Харта на участие на младите хора в живота на

общините и регионите. Също така са взети предвид особеностите на групата, географския регион и релевантните за местната общност теми. Изредени са проблеми и техните решения.

1. Гражданска активност

- Недостатъчно познания на младите хора по отношение на начините да бъдат граждански активни
  - Включване на часове или допълнителни модули в училищните програми, които дават знания по отношение на теми, свързани с гражданска активност.
- Липса на възможности за младите хора в града като информационни кампании по темата, форуми и извънучилищни дейности
  - Стимулиране на младото включване и повишаване нивото на информираност на младите хора за възможности за включване в процесите на взимане на решения.
- Организиране на информационни и доброволчески кампании съвместно с общината и други институции за популяризиране на важни за младежите каузи и идеи сред обществеността.

2. Образование

- Остаряла материална база в училищата – спортни салони за физическо възпитание, лаборатории и специализирани кабинети

- Обновяване на материалната база чрез диалог между органите на ученическо самоуправление и ръководствата на училищата, доброволчество.
- Липса на мотивация сред учителите и заинтересованост към учебния процес у учениците
  - Стимулиране на извънкласни дейности, интерактивни методи на преподаване и предаване на знания между ученици по метода „връстници обучават връстници“.

3. Младежка заетост

- Липса на стажове и допълнителни възможности за повишаване на квалификацията на младежи
  - Насърчаване на институциите на местно ниво да предоставят стажантски програми за млади хора.
- Липса на предприятия, които да осигуряват работни места за младите хора
  - Насърчаване на малкия и среден бизнес и създаване на условия на местно ниво за развитие на предприемачество сред младите хора.

4. Култура и спорт

- Лошо състояние на спортните бази и терени и ограничен достъп на младите хора до обновени такива
  - Обновяване на спортните бази и терени, което да стимулира повече млади хора да спорту-

ват, доброволчество.

- Липса на условия за масов спорт
  - Популяризиране на масовия спорт сред младите хора и създаване на условия, които да стимулират включването им в подобни спортни активности.

Липса на мотивация у младите хора да участват в културни събития и мероприятия

- Провеждане на повече културни събития и активното им популяризиране сред младите хора по достъпен начин.

5. Свободно време

- Липса на пространство – “Младежка зона”, където младите хора да оползотворяват свободното си време в различни занимания (напр. настолни игри, клубове по интереси, планиране на бъдещи младежки инициативи)
  - Предоставяне на пространство в „Младежки дом“ – Видин, което съвместно с общината да бъде обособено като младежка зона със свободен достъп до различни ресурси, полезни за младите хора.
  - Неефективно оползотворяване на свободното време на младите хора
  - Насърчаване включването на младите хора в младежки организации и инициативи, съвместно с местните институции.

Стара Загора

Участниците в ЛМА Стара Загора се обединиха около следните проблеми, които могат да идентифицират в заобикалящата ги среда, а именно: липса на възможности за спорт, мръсни паркове, липса на оценка на постиженията на младите, липса на младежко и ученическо лидерство.

Участниците направиха предложения за дейности/инициативи, които респондират директно с предварително идентифицирани проблеми в община Стара Загора. Младежите генерираха проблеми и т.нар. "слаби места" на местно ниво, след което избраха най-значимите такива и систематизираха възможни дейности за тяхното разрешаване.

1. Създаване на „Алея на поетите“ в Новия парк. Идеята е до всяка липа в дарената „липова горичка“ да се постави метален елемент във формата на липово листо, на което е гравирани цитат на старозагорски поет и неговото име. По този начин ще припомним на гражданите многото поети на града ни и ще помогнем за подобряването на културата на съгражданите ни.

2. Кампания за почистване на парковете в града. Да има разделно събиране на боклука. Да бъдат използвани младежи, които не работят – да почистват парковете и да им се заплаща.

3. Създаване на спортни мероприятия. Да има повече безплатни клубове за спорт. Рекламирање и информиране на обществото за съответното спортно събитие.

4. По-висока информираност сред младежта чрез peer to peer обучения – участници в организации проповядват и информират за дейността в своята организация пред други потенциални участници.

5. Допитване до младите хора чрез анкети как биха желали да бъдат възнаградени за техните успехи и изготвяне на стандарт (в общината) за възнаграждението спрямо значимостта на успехите.

6. „Adventure park“ – младежка зона, в която младите да прекарват свободно то си време и да се забавляват.

Смолян

Препоръки на младите хора в гр. Смолян към местната власт

Темите, по които участниците дефинираха проблеми и препоръки, са избрани от обучителния екип на база няколко критерия. На първо място са съобразени с контекста на представената Харта на участие на младите хора в живота на общините и регионите. Също така са взети предвид особеностите на групата, географския регион и релевантните за местната общност теми.

1. Гражданска активност

- Осигуряване на подкрепа за реализиране на проекти и идеи на младите хора чрез допускане участието на неформални групи, които да представят проектни предложения и да имат достъп до финансиране по Програмата на община Смолян за

финансиране на младежки проекти и инициативи

- Подкрепа на доброволчески групи и инициативи чрез насърчаване на гражданската активност сред младите хора чрез съвместни кампании и инициативи
- Подкрепа при създаването на младежка медия и онлайн платформа за разпространяване на възможности за включване на младите хора в различни проекти, инициативи и обучения.

2. Образование

Провеждане на обучения, подобни на Локална младежка академия на НМФ, които да развиват капацитета на младите хора и младежките организации, които представляват, като се фокусират върху развиването на специфични знания, умения и компетенции.

3. Младежка заетост

- Достъпност на информацията до младите хора за възможности свързани с намирането на работа на територията на общината

- Подкрепа за сформирани на предприемачески клубове и насърчаване на младежкото предприемачество
- Създаване на пространство (hub, бизнес инкубатор, споделено работно пространство), което да се предоставя на млади хора с бизнес идеи срещу преференциални условия за ползване с цел подпомагането им в стартирането на бизнес на местно ниво.

4. Култура и спорт

Осигуряване на подходяща инфраструктура за развитие на спортни и културни дейности и свободен достъп за ползване от младите хора.

5. Свободно време

Младежки зони и физически пространства с необходимата материална база, които да се предоставят на младежки организации, клубове по интереси и неформални групи с цел насърчаване на гражданската активност и въвличане на младите хора в дейности, оползотворяващи ефективно свободното им време.

IV. ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ НА ПРИЕТ НА ОБЩО СЪБРАНИЕ НА НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ФОРУМ

ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ

Насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и взимане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво

Документът е формулиран в резултат от дейностите по проект „Насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и взимане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво“ и реализирани Местни младежки академии в 11 града в България.

Приет на Общо събрание на НМФ, гр. София, 13.12.2015 г.

1. Преамбюл

Национален младежки форум (НМФ) е най-голямата формална младежка платформа в България, обединяваща 40 младежки организации и представляваща чрез своите организации членове над 100 000 млади хора. Мисията на организацията е да представлява интересите

на младите хора в България и техните нужди, извеждайки на преден план значението и важността на младежките организации, тяхното развитие и участие в социалните и обществено-политическите процеси и да осигурява ефективен структурен диалог чрез сътрудничеството със съответните заинтересовани страни и институции, вземащи решения в младежката политика.

2. Въведение

В изпълнение на:

- мисията и визията на НМФ за развитие на младежкия сектор и младежката работа;
- в изпълнение на заложените стратегически цели в приоритет “Образование” и подпомагайки дейностите по приоритети “Гражданска активност”, “Демографска политика” и “Устойчиво развитие”;
- в контекста на Четвъртия цикъл на процеса на Структурен диалог в ЕС “Младежко овластяване” и като председателстващ Националната работна група по Структурния диалог на Министерство на младежта и спорта,

Национален младежки форум реализира децентрализирана младежка работа по места, обхващаща всички райони на страната, като осъществи 11 Местни младежки академии, насърчаващи включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите. В хода на работата бяха организирани и срещи по места с представители на младите хора, младежките организации и неформални младежки групи, с младежки работници и с представители на институции, пряко отговорни за създаването и реализацията на младежки политики.

Резултатите от специално проведено проучване за обществените нагласи на младите хора в обхванатите общини¹, наблюденията в хода на работата на терен, препоръките на младите хора по места и диалога с представители на местната власт дават основата за създаването на настоящия политически документ, който акцентира върху ползи, предизвикателства и препоръки към включването на младежки организации и младите хора в процесите на вземане на ре-

шения и формулиране на младежки политики.

За целите на документа е необходимо и синхронизиране на разбиранията за понятието „младежко включване“. Понятието няма еднозначна дефиниция, но НМФ приема и използва определението, дадено в Ревизираната европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, Приета от Конгреса на местните и регионални власти в Европа, 21 май 2003 г. / Приложение към Препоръка 128, а именно:

„Участието и активното гражданство се изразява в това да имаш правото, средствата, пространството и възможността, а когато се налага и подкрепата, да участваш и влияеш в процеса на вземане на решенията и да се заемеш с действия и дейности, с които да допринесеш за изграждането на едно по-добро общество.“

Изхождайки и от принципа, залегнал в Хартата, че „Младите хора са ресурс, а не проблем“, настоящият документ си поставя за цел да предложи на вниманието на институциите, организациите и обществото:

- Целевите групи и заинтересовани страни в процеса;
- Текущо състояние на процеса на местно и национално ниво, на база на което са разработени предложенията, залегнали в документа;
- Предизвикателствата пред младите хора в различни райони на страната за активно включване;
- Ползите от включването на младите

---

¹ „Обществени нагласи на младите хора в десет общини в Република България“ – Проучване на агенция АФИС по поръчка на Национален младежки форум в рамките на проект „Насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво“

хора и младежките организации във всеки етап от процесите на взимане на решения и формулиране на политики съвместно с институциите;

- Препоръки за ефективно осъществяване на процеса и последващи стъпки за реализирането му с цел подобряване качеството и резултатите.

3. Целеви групи и заинтересовани страни

Целевите групи, които са пряко участват в процеса и имат полза от включването на младите хора в процесите на взимане на решения най-общо да бъдат разграничени на:

- Самите млади хора на възраст между 15 и 29 години;
- Младежки организации, неформални младежки групи и младежки работници;
- Институциите и политиките, отговорни за създаването и реализирането на младежки политики на местно, регионално и национално ниво.

4. Текущо състояние и контекст

На база на проведеното проучване на НМФ за „Обществени нагласи на младите хора в десет общини в Република България“ и последващите обучителни дейности на терен във всяка една от общините, както и комуникацията с представители на местната власт по места, могат да се направят важни за целите на документа заключения, стъпващи на факти, данни и обратна връзка

на участници в обученията по места.

Един от най-важните акценти е, че младежката работа и младежкото включване по места е различно в различните райони и населени места, което не е изненадващо. Докато в някои случаи разликите не са толкова големи, то в други се наблюдават значителни отлики по отношение на стандартите за качество на младежка работа на местно ниво и възможностите за участие на младежи и младежки организации при взимането на решения и формулирането на политики съвместно с местната власт. От 2005 г. към Община Варна е създаден консултативен младежки съвет, чрез който младежките организации и младежките представители участват в процеса на взимане на решения на местно ниво; в гр. Бургас местните власти провеждат активна младежка политика, насочена към осигуряване на високо качество на публични услуги и инфраструктура за младите хора за разлика от населени места като Кърджали, Харманли, Батак, Видин, където прозрачността на взимане на решения и възможностите за младежко включване са силно ограничени.

Един от най-важните фактори за участие на младите хора в процесите на взимане на решения съвместно с институциите е нивото на доверие към тях. Проучването показва явен контраст в отношението към националните и местните институции. Над 50 % е недоверието към Народното събрание (64 %) и правителството (58 %). Почти двойно по-малко млади хора проявяват отрицателно от-

ношение към институциите на местно ниво – кмет (25 %) и общински съвет (31 %). Притеснителен е фактът, че голям процент от младите хора нямат отношение и не изразяват мнение по въпроси, касаещи институциите. Тази отдалеченост и нежелание за разбиране и участие в обществени и политически процеси е една от основните причини за ниския интерес на младите хора към собствения им статут на граждани. Оттам следва и високият процент на млади хора, които категорично твърдят, че не са запознати с правата си на граждани – 27 %, а само 10 % смятат, че са запознати с тях. От данните можем да съдим, че младите хора са слабо мотивирани да участват в процесите на взимане на решения, а заниженото доверие към представителите на местната и на националната власт води и до ниска информираност по отношение на възможностите за участие в процеса на взимане на решения.

Много нисък процент млади хора по места участват и в дейностите на младежки неправителствени организации, неформални групи, органи на младежко самоуправление и други. Процентите варират от 1.4% за студентски съвет, 3.1% за младежки неправителствени организации до 6.5% за спортни клубове. Може да се каже, че тук процентите не са далеч от тенденциите на национално ниво. Но следва да се отбележи, че това е един от факторите, който играе важна роля и за ниските проценти на младежко включване и сътрудничество с местната власт за формулиране на младежки по-

литики, тъй като развиването на капацитет за участие в организациите, подпомага и развиването на младежки лидери и представители.

От друга страна анкетираните над 1000 младежи по места имат богата представа за гражданска активност, която не се изчерпва само с „гласуване на избори“. По-важна обаче е нагласата им по въпроса дали според тях младите хора от тяхната община са граждански активни. Само 5% преценяват, че младежите между 15 и 29 години проявяват гражданска активност. Единствено в община Варна резултатите контрастират ярко – над 40% от младите хора са съгласни с твърдението.

Ключово е и отношението на младите хора към факторите и нагласите за промяна на социалната среда. Над 50% от анкетираните поставят личната мотивация за участие като основен фактор, а според само 22% от младежите решенията на местната и централна власт могат да доведат до тази промяна. В някои от по-малките общини се забелязват различия в представите. В Силистра, младите хора поставят решенията на институциите пред личната мотивация. Младежите от Карнобат и Батак отреждат водеща роля на образователните институции и родителите.

Над 30% смятат, че участието на младежите не би променило нищо, като този отговор дават предимно млади хора от маргинализирани групи и с по-ниска степен на придобито образование. Положителна тенденция е, че около поло-

вината от респондентите са на мнение, че младите хора могат да повлияят на политически решения, които ги касаят пряко.

Всички тези факти и заключения дават база за очертаването на основните предизвикателства пред включването на младите хора в процесите на взимане на решения и формулиране на политики съвместно с институциите, както и препоръки за ефективното осъществяване на процеса.

5. Предизвикателства

Разглеждането на предизвикателствата пред включването на младите хора в процесите на взимане на решения е свързано с:

- Разпознаването на младите хора от страна на отговорните институции като ценна и пълноправна част от обществото, която може да допринесе за неговото развитие;
- Осъзнаване на ролята, правата, отговорностите и възможностите за включване на самите млади хора в процесите на взимане на решения;
- Доверие от страна на младите хора към местните и националните власти, което да даде основа за диалог и сътрудничество с местната и националната власт. Резултатите от социологическото проучване за обществените нагласи на младите хора в десетте обхванати общини в България сочат отчуждение от формалните институции, което води до силно недоверие в публичните институции

и засилен дефицит на социален капитал на индивида в качеството му на гражданин;

- Едно от основните предизвикателства, които дефинират самите млади хора е достъпът до информация, който по тяхно мнение е ограничен и не дава възможност на по-широк кръг да оползотвори наличните възможности за включване в процесите на взимане на решения. Това води и до по-ниски нива на представителност на мненията, като някои групи млади хора са изключени от процеса, а техните нужди не са адекватно отразени в създаваните политики;
- Качеството на младежката работа по места е предизвикателство пред младежкия сектор, който следва да гарантира устойчивост и високи стандарти на младежка работа. Това предизвикателство е ясно очертано в Докладите на учителите на Местните младежки академии;
- Липса на младежко представителство и/или системен принцип на работа с такова с необходимия капацитет и експертиза като партньор при формулиране на политики.

6. Ползи

Включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво е процес, който има качествено и количествено измерими ползи за участниците в

него. Ясното осъзнаване на тези ползи от различните страни води до подобряване на разбирането за неговата важност и въвличането на повече участници в самия процес, които да допринасят за ефективното му осъществяване.

6.1. Ползи за младите хора и младежките организации от включването в процеса на взимане на решения

- Повишаване на знанията на младите хора за тяхната роля в процеса на вземане на решения;
  - Развиване на уменията и компетенциите за участие във формулирането на политики;
  - Развитие на разбирането на младите хора за техните права за участие и отговорност към собствения им живот и към социално-обществените отношения;
  - Придобиване на опит в реализирането на политики на местно, регионално и национално ниво;
  - Развитие на култура на участие, овластяване и представителство и чувствителност към проблемите и предизвикателствата на заобикалящата среда, ориентирана към решения и препоръки за подобряването ѝ;
  - Осъзнаване на нуждите и потребностите на по-широк кръг млади хора и изграждане на толерантно отношение към

различните групи млади хора;

- Реално социално включване и младежко овластяване в процесите на едно общество и развитие на социална ангажираност и отговорност;
- Развитие на капацитета на младежкия сектор чрез мрежуване и синхронизирано разбиране за ролята на младежкото представителство на различните нива;
- Развиване на капацитета на младежките организации по отношение на пълноценно участие в процеса на формулиране на младежки политики.

6.2. Ползи за институциите и политиците, отговорни за създаването и реализирането на младежки политики на местно, регионално и национално ниво

- Синхронизиране на разбирането за включване на младите хора в процесите на вземане на решения за ефективен диалог;
- По-голяма легитимност на решенията и политиките, пряко касаещи младите хора;
- Възможности за възприемане на добри практики и модели за формулиране и реализиране на доказателствено базирани качествени младежки политики чрез участието на по-широк кръг партньори в лицето на младите хора;
- Повишаване ефективността на мла-

дежките политики чрез подобряване на анализа на нуждите и разпознаването им от младите хора като инструмент за тяхното развитие и включване в обществения живот;

- Подпомагане развитието на проактивни млади хора, които гарантират устойчивото развитие на общността чрез синхронизиране на политиките днес и утре.

Освен директните ползи за преките участници в процеса – младежки организации и млади хора и местни, регионални и национални власти, съществуват и редица косвени ползи за цялото общество, които са свързани с подпомагане на развитието на обществените отношения.

Упражняването на правото на участие на младите хора в процесите на взимане на решения популяризира и подпомага позитивно гражданско участие и гражданска активност в обществото. Активното участие на младите хора в решенията и действията на всички нива на реализиране на младежки политики подпомага изграждането на демократично и проспериращо общество, основано на взаимодействие и толерантност, както и подпомага повишаване качеството на социалните услуги и социалната интеграцията на младите хора.

7. Препоръки

- **Синхронизиране на разбирането за „младежко включване“ между участниците в процеса**, според посочените целеви групи, така че той да бъде реализиран ефективно на база общо разбиране;
- **Засилване на участието на младите хора и младежките организации чрез включване в процесите на взимане на решения на всички нива: от консултиране, разработване, формулиране, изпълнение до мониторинг, отчетност и оценка** на инструменти, политики, стратегии и програми за младежта;
- **Насърчаване на включването чрез подходящи обучителни програми и повишаване на капацитета на младежките организации, младежките лидери и представители** за участие в процесите на взимане на решения;
- **Повишаване информираността за възможностите за включване** на младите хора и улесняване достъпа до информация на по-широк кръг млади хора, включително и на социално изключени групи. Информацията следва да е поднесена по достъпен, разбираем и привлекателен за младежите начин, както и да бъде насърчено медийното отразяване на младежки инициативи и проекти;
- **Създаване на структури и механизми, които улесняват и подпомагат младежкото включване** в процесите на взимане на решения, като например Консултативни младежки съвети по места. Подобни младежки обединения да бъдат консултирани и включени в процеса на взимане на решения по секторни по-

- **Предоставяне на необходимата финансова подкрепа и подходяща инфраструктура**, която да подпомага развитието на младежкия сектор и младежките организации и способства за повишаване на техния капацитет за участие. На местно ниво да бъдат обособени програми за финансиране на младежки проекти и инициативи, които да насърчат включването и овластяването на младежи за реализиране на младежки дейности;
- **Разработване на стратегически документи за развитие на младежта на местно ниво**, които да са синхронизирани с националните и европейски такива, но и да отчитат особеностите на съответното населено място и възможностите за подпомагане на развитието на младите хора. При изготвянето на подобни документи да се насърчи партньорството между младите хора/младежките организации и местната власт, за да се постигнат оптимални резултати и споделена визия за развитие;
- **Местните институции да събират и анализират информация за нуждите на младите хора на местно ниво**, за да гарантират, че създаваните младежки политики са базирани на доказателствен подход и ще бъдат максимално ефективни. Насърчава се и провеждането на политиката на обратна връзка от младежите, която да е максимално отворена и гъвкава по отношение на отразяване на техните идеи и коментари в рамките на процеса на вземане на решения;
- **Институциите да запознават служителите си с процеса на младежко включване** и как ефективно могат да работят съвместно с младежи и младежки организации, гарантирайки, че в процеса ще бъдат спазени принципите на Структурния диалог;
- **Участие на младежите и младежките организации в съуправление (co-management)** на процеси, пряко касаещи формулирането и имплементирането на младежки политики. Да се гарантира прозрачност на решенията, достъп до работни групи и възможности за съуправление на проекти с цел младите хора да припознават дейностите и постигнатите резултати;
- Гарантиране, че в процеса на младежко включване **максимално много младежи имат достъп и възможност за участие, независимо какъв е техният пол, религия, произход и др.** Процесът да е максимално отворен, приобщаващ и недискриминиращ към тяхното включване;
- **Провеждане на изследване за нови форми за младежко участие** и тяхното отражение върху формулирането на младежки политики, като например онлайн участие;
- **Провеждане на изследване на разбирането на институциите** на местно, регионално и национално

ниво за включването на младите и ползите от него.

Заклучение

С приемането на този документ НМФ заявява своята позиция относно насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво като разработва конкретни препоръки, синхронизирани с процеси и официални

документи на европейско ниво и отразяващи мнението на млади хора и младежки организации от всички региони на страната. Надяваме се, че ще бъдем последвани както от институциите, така и от други неправителствени младежки организации, които да застанат зад нашата активна позиция и действия в посока развиване на включването на младите хора в процесите на вземане на решения и формулирането на качествени и резултатно ориентирани младежки политики.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Национален младежки форум е национално младежко представителство, което развива младежката политика, като събира информация, изследва факти и разписва документация чрез провеждането на различни мероприятия и дейности. Проектът **„Насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво“** предостави възможност на НМФ да придобие по – професионална и реалистична представа за провеждането на младежката политика на различните нива – местно, регионално и национално.

От една страна това, което се наблюдава, е активност на младите хора в различни сфери, които остават непознати от страна на институциите, от друга страна се вижда желанието на институциите младите хора да са фокус на техните политики, но не разбират какво означава младежко овластяване и реално включване в процеса на вземане на решения по теми, пряко касаещи ги.

Проектът също така направи една реална картина на участието на младите хора, като потвърди фрагментираност на националното ниво, липса на синхронизираност в разбирането за включване от страна както на институциите, така и на младите хора, също така различие на ангажираност на младите хора в обществените процеси в различните градове, обект на проекта. Това е реална основа, отправна точка на бъдещите политики и действия на Национален младежки форум, които ще стъпят на реални данни, факти и създадени отношения с различни организации и млади хора на местно ниво.

Проектът започна работа на местно ниво като част от приоритетите на Национален младежки форум, след проведените локални младежки академии отчете повишаване на компетенциите на участниците по различни теми на демократичното участие, установи добри практики, но и възможности за бъдещо партньорство и развитие на местно ниво.

ПОГЛЕДЪТ НА МЛАДИТЕ И ПОЛИТИКАТА
НА МЕСТНО НИВО
ПРЕЗ 2015 г.

МЛАДЕЖКОТО УЧАСТИЕ НА МЕСТНО НИВО ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА МЛАДИТЕ ХОРА
В МЛАДЕЖКИТЕ АКАДЕМИИ НА НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ФОРУМ
Март 2015 г., НМФ

Българска
Първо издание

Съставител: Национален младежки форум

Формат: 64/84/16
Печатни коли: 2,5
Печат „БПС“ ООД

ISBN 978-619-160-612-2
Издателство „Авангард Прима“

София, 2016

Проектът „Насърчаване на включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно, регионално и национално ниво“ се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.

9 786191 606122